

Значення фінансової безпеки у діяльності вітчизняних підприємств

Мартинюк В.П., д. е. н., проф., Шевчук І.А., викл., Тернопільський національний економічний університет

Практика останнього десятиліття свідчить, що однією з найпоширеніших причин виникнення фінансової кризи й банкрутства підприємств була відсутність ефективної системи їх фінансової безпеки. Поняття “фінансова безпека” як самостійний об’єкт управління є відносно новим, однак вітчизняна наука має у своєму доробку низку наукових робіт присвячених забезпеченню фінансової безпеки підприємства.

Фінансову безпеку підприємства слід розглядати як захищеність життєво важливих інтересів підприємства, за якої забезпечуються його сталий розвиток, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізація реальних та потенційних загроз економічним інтересам.

Необхідність постійного дотримання фінансової безпеки зумовлюється об’єктивно наявним для кожного суб’єкта господарювання завданням забезпечення стабільності функціонування та досягнення головних цілей своєї діяльності. Рівень фінансової безпеки фірми залежить від того, наскільки ефективно її керівництво і спеціалісти (менеджери) будуть спроможні уникати можливих загроз і ліквідувати шкідливі наслідки окремих негативних складових зовнішнього і внутрішнього середовища.

Джерелами негативних впливів на фінансову безпеку можуть бути:

1) свідомі чи несвідомі дії окремих посадових осіб і суб’єктів господарювання (органів державної влади, міжнародних організацій, підприємств-конкурентів);

2) збіг об’єктивних обставин (стан фінансової кон’юнктури на ринках даного підприємства, наукові відкриття та технологічні розробки, форс мажорні обставини тощо).

Залежно від суб’єктної обумовленості негативний вплив на фінансову безпеку підприємства можуть мати об’єктивні і суб’єктивні чинники. Об’єктивними вважаються такі негативні впливи, які виникають не з волі конкретного підприємства, або його окремих працівників. Суб’єктивні впливи мають місце внаслідок неефективної роботи підприємства у цілому або окремих його працівників (перш за все керівників і функціональних менеджерів).

Пріоритетна мета фінансової безпеки підприємства полягає у тім, щоб гарантувати його стабільне та максимально ефективне функціонування на сьогоднішній день і високий потенціал розвитку у майбутньому. До основних функціональних цілей фінансової безпеки належать:

- забезпечення високої фінансової ефективності роботи;
- підтримка фінансової стійкості та незалежності підприємства;
- досягнення високої конкурентноздатності;
- забезпечення високої ліквідності активів;

- підтримка належного рівня ділової активності;
- забезпечення захисту інформаційного поля і комерційної таємниці;
- ефективна організація безпеки капіталу та майна підприємства, а також його комерційних інтересів.

Головна та функціональні цілі зумовлюють формування необхідних структуроутворюючих елементів і загальної схеми організації фінансової безпеки. Загальна схема процесу організації фінансової безпеки включає такі дії (заходи), що здійснюються послідовно або одночасно:

- 1) формування необхідних фінансових ресурсів;
- 2) загальностратегічне прогнозування та планування фінансової безпеки;
- 3) стратегічне планування фінансово-господарської діяльності підприємства;
- 4) загально-тактичне планування фінансової безпеки;
- 5) тактичне планування фінансово-господарської діяльності;
- 6) оперативне управління фінансово-господарською діяльністю;
- 7) здійснення функціонального аналізу рівня фінансової безпеки;
- 8) загальна оцінка досягнутого рівня фінансової безпеки.

Отже, фінансова безпека підприємства є комплексним поняттям і пов'язана не лише з внутрішнім станом самого підприємства, а й з впливом зовнішнього середовища, його суб'єктами, з якими підприємство вступає у взаємозв'язки. В цьому аспекті фінансова безпека повинна відображати узгодженість, збалансованість інтересів підприємства та інтересів суб'єктів зовнішнього середовища.